

Vzdelávacia oblasť
Umenie a kultúra
Charakteristika vzdelávacej oblasti
Vzdelávacia oblasť (VO) Umenie a kultúra (UaK) formálne zahŕňa predmety hudobná výchova a výtvarná výchova, ale prakticky sa vzťahuje aj na ostatné oblasti kultúry a umenia (estetickú výchovu, tanečnú výchovu, dramatickú výchovu, literárnu výchovu...). Základným princípom VO UaK je tvorivosť (tvorivosť žiaka pri učení, sebavyjadrovaní a prezentovaní, ako aj tvorivosť, empatia a tolerantnosť učiteľa pri vyučovaní) a rozvoj metakognitívnych spôsobilostí žiaka. Vzdelávanie vo VO UaK vedie žiakov k spoznávaniu a poznaniu umeleckých diel a artefaktov, k prežívaniu a reagovaniu na produkty vytvárané na základe umeleckej tvorby, k formovaniu individuálnych postojov a hodnotových preferencií v oblasti umenia a kultúry, k získavaniu základných zručností na vytváranie, prezentovanie, reflektovanie a integrovanie vlastných umeleckých artefaktov a produktov, ako aj k formovaniu individuálneho životného štýlu a rôznorodej komunikácie pri poznávaní umenia a sebarealizácii v umení. VO UaK pomáha jedinečným a nezastupiteľným spôsobom rozvíjať aktívne divergentné prejavy a spôsoby sebarealizácie mladých ľudí a prehlbovať ich pozitívny citový a kognitívny vzťah nielen k samotnej oblasti umenia a kultúry, ale aj k vzdelávaniu a poznávaniu. Zameriava sa na formovanie základných kompetencií v oblasti tvorby hudby a umenia, prezentácie a performancie vlastných tvorivých výkonov (individuálnych a kolektívnych), na počúvanie, poznávanie, prežívanie, na reflexiu, responziu, hodnotenie a v neposlednom rade na pochopenie a integráciu prostriedkov, druhov, žánrov, štýlov, období hudobného a výtvarného umenia, architektúry, dizajnu a audiovizuálneho umenia. Vlastnosti, ktoré sú spoločné pre celú VO môžeme zhrnúť do piatich základných téz: - porozumieť a chápať artefakty jednotlivých druhov umenia - vyjadrovať sa prostriedkami umenia - vytvárať a prezentovať artefakty v jednotlivých druhoch umenia - reagovať, reflektovať, interpretovať a hodnotiť ich - prepájať vedomosti, skúsenosti a zážitky z jednotlivých umeleckých oblastí VO UaK je štruktúrovaná v logickej postupnosti vzájomne prepojených tematických celkov, v ktorých má najdôležitejšiu úlohu aktívna hudobná produkcia a aktívna sebarealizácia prostredníctvom výtvarných činností žiaka. Vzdelávanie v oblasti hudby a vizuálnych umení má množstvo vedecky prezentovateľných benefitov a transferových presahov do všetkých prierezových tém vzdelávania i do ostatných vzdelávacích oblastí, ale najmä do rozvoja komplexnej a harmonickej osobnosti žiaka. Realizácia vzdelávania prostredníctvom umení má pri premyslenej a tvorivej realizácii priamy vplyv na medzipredmetové vzťahy, na formovanie a upevňovanie niektorých poznatkov z histórie, literatúry, občianskej náuky, telesnej výchovy, regionálnej kultúry a ďalších predmetov.

Navyše, VO UaK cez poznávanie, identifikovanie sa s vlastnou národnou kultúrou a jej umením, ako aj cez konfrontáciu s umením ostatných kultúr, pomáha upevňovať vzťah k národnému povedomiu i k pozitívnej kultúrnej a interkultúrnej komunikácii. V čase intenzívneho a dynamického technického rozvoja a zdôrazňovania racionálnej pragmatickosti životných postojov a hodnôt sa stáva pozitívnou hodnotovou alternatívou formovania osobností a modernej spoločnosti.

Vzdelávanie v predmete hudobná výchova je primárne založené na reálnych umeleckých, znejúcich hudobných artefaktoch, na permanentnom aktívnom individuálnom a skupinovom zapájaní žiakov do produkčného a recepcného procesu hudobných činností. Všetko teoretické poznanie je výsledkom vnímania a prežívania znejúcej hudby.

Vzdelávanie v predmete výtvarná výchova je primárne založené na aktivitách činnostného vyučovania. Vedie žiakov k vlastnému prejavu a na základe tvorivej skúsenosti aj k vytváraniu vlastných kultúrnych názorov a postojov, ktoré integruje do celostného ponímania súčasnej kultúry. Formuje osobnosť žiaka v celistvosti jeho vnímania, citových zložiek prežívania i racionálnej reflexie. Sprostredkúva im kultúrne znalosti a zručnosti z oblasti vizuálnych umení (výtvarné umenie, architektúra, film, dizajn), zahŕňajúc aj performatívne zložky.

Komplexné ciele vzdelávacej oblasti

- Formovať všeobecné vedomosti a zručnosti v oblasti spoločnej a národnej kultúry, sociálnej spôsobilosti personalizácie, socializácie, úcty i autonómie, metodologické a metakognitívne kompetencie v oblasti tvorivosti, objavovania, predstavivosti, projektovej činnosti, individuálnej a skupinovej práce, prezentácie a hodnotovej diskusie. Pomáha tiež formovať vyjadrovacie verbálne a pohybové spôsobilosti a zručnosti pri interpretácii vnímanej a prežívanej hudby a vizuálnych umení.
- Kultivovať schopnosť vnímať (počúvať, vidieť) a interpretovať umelecké dielo s porozumením a s citovým zážitkom.
- Formovať individuálny vkus žiaka aktívnym poznávaním širokej kultúrnej a hodnotovej škály umeleckých a hudobných artefaktov, ale aj formou individuálneho prežívania, tvorivého spracovania a slobodného reagovania na vnímané podnety, osobného oceňovania umeleckej a kultúrnej hodnoty a možnosťami individuálneho a skupinového presadzovania vlastných hudobných a umeleckých preferencií. Pomáha formovať žiakove estetické cítenie, kultúrne návyky a sebapónímanie vo vzťahu k tradíciám a aktuálnej kultúre formou dialógu nadväzujúceho na zážitkové a činnostné vyučovanie.
- Podporovať etiku tolerancie k rozmanitosti vyjadrovania sveta, posilňovať vlastnú identitu a rešpekt k identite iných ľudí.
- Formovať aktívnu motiváciu a pozitívne sociálne prejavy pri individuálnych a skupinových prezentáciách hudby a umenia. Pomáha rozvoju schopnosti umeleckej kooperácie a vzájomnej tolerancie v hudobnej interpretácii alebo tímovej výtvarnej práci. Pomáha tiež uviesť žiaka do štruktúrovanej oblasti kultúrnej prevádzky (koncerty, festivaly, výstavy, galérie...) a budovať jeho vzťah k umeniu a reflexii umeleckých a estetických zážitkov.
- Formovať a upevňovať vzťah ku kultúre vlastného národa, regiónu, krajine, k tradičným hodnotám vlastnej kultúry a k folklóru, rozvíjať reálny pozitívny vzťah a empatiu k ostatným kultúram a sociálnym skupinám. Podporuje schopnosť prepájať a využívať hodnoty a produkty rôznych kultúr a umeleckých prejavov.
- Pochopiť v základných črtách charakteristiky a premeny umenia v rôznych epochách.

Aktívne prepájať poznatky a vedomosti z rôznych oblastí vzdelávania a poznávania – umeleckých i neumeleckých, humanitných i prírodovedných, sociálnych a kultúrnych na základe medzipredmetových väzieb.

Špecifické ciele pre výtvarnú výchovu (VV):

- Prostredníctvom činnostného vyučovania viesť žiaka od spontánneho detského výtvarného prejavu k uvedenému svojbytnému vyjadrovaniu.
- Podporovať u žiaka samostatný a tvorivý prístup k riešeniu problémov prostredníctvom experimentovania, uplatnenia predstavivosti a fantázie, slobody vo vytváraní svojich vlastných konceptov a riešení.
- Rozvíjať, primerane veku a individuálnym danostiam žiaka, jeho schopnosť vytvárať si predstavy na základe vnímanej skutočnosti alebo vlastnej fantázie a tieto predstavy tvorivo formálne a technicky vyjadrovať prostredníctvom artefaktov.
- Cibriť manuálne zručnosti prácou s rôznymi materiálmi a technikami.
- Oboznámiť žiaka prostredníctvom zážitkového a činnostného vyučovania s druhmi, médiami, koncepciami, štýlmi a výrazovými prostriedkami umeleckého vyjadrovania v oblasti výtvarného umenia, fotografie, architektúry, dizajnu a filmovej tvorby na úrovni historického vývoja aj súčasného umenia.
- Umožniť každému žiakovi (bez ohľadu na mieru talentu) prejsť sa a prezentovať svoje nápady a prácu, a tým umocňovať jeho vlastné sebavedomie a originalitu.

Špecifické ciele pre hudobnú výchovu (HUV):

- Formovať základné hudobné kompetencie **produkcie, recepcie a interpretácie** hudby rôznymi spôsobmi, prístupmi, prejavmi a prezentáciami.
- Formovať základné hudobné **zručnosti** v oblasti spevu a hry na detských hudobných nástrojoch a zručnosti verbálneho, vizuálneho, pohybového a dramatického vyjadrovania a spájania hudby.
- Formovať základné a použiteľné **vedomosti** z teórie hudby, z hudobnej histórie, hudobnej estetiky, základné vedomosti a zručnosti z oblasti techniky vytvárania hudby spevom a hry na hudobné nástroje.
- Formovať, rozvíjať a pomáhať realizovať základné technologické postupy produkcie a prezentácie hudby, ako aj techniky a spôsoby nehudobného vyjadrovania hudby (verbálneho, vizuálneho, dramatického).
- Pravidelne **spievať**, citlivo a premyslene vyberať ľudové a umelé piesne rôznych žánrov s potenciálom afektívneho oceňovania jednotlivcom a kolektívom, vytvárať a upevňovať repertoár piesní v triede. Spev dopĺňať hrou na detské a iné ovládateľné hudobné nástroje, pohybovými aktivitami, tancom, aktivitami tvorivej dramatiky.

Výkonový štandard pre 1. cyklus (očakávaný výstup)

Výtvarná výchova

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Žiak vie:

- výtvare vyjadriť motív čiarami s rôznym charakterom
- vyhľadať v textúre čiar alebo škvŕn figuratívne tvary podľa svojich predstáv, pomenovať ich
- pomenovať tóny základných farieb
- vyjadriť základný farebný tón a základný obrysový tvar predmetu
- usporiadať prvky (tvary) symetricky a asymetricky, rytmicky a arytmiicky
- vytvoriť figuratívne zobrazenie z geometrických tvarov

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

Žiak vie:

- výtvare zobraziť svoje predstavy a fantáziu na zadanú tému
- maľbou vyjadriť náladu vypočutej hudobnej ukážky

Podnety moderného výtvarného umenia

Žiak vie:

- pochopiť prostredníctvom zážitku gestickú a akčnú maľbu
- vytvoriť objekt (koláž alebo asambláž)

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – škola v galérii

Žiak vie:

- výtvare spracovať znaky – obrázkové písmo ako analógiu písaného textu
- zoznámiť sa prostredníctvom činnosti s vybranými témami pravekého a antického umenia
- uvedomiť si prostredníctvom zážitku výraz maliarskeho / sochárskeho portréту

Podnety architektúry

Žiak vie:

- zobraziť fantastickú stavbu
- skonštruovať jednoduchý architektonický tvar (prvok)

Podnety fotografie

Žiak vie:

- doplniť časť fotografie s uplatnením predstavivosti a fantázie
- skombinovať časti rôznych fotografií do zmysluplného obrazu (fotokoláž)

Podnety videa a filmu

Žiak vie:

- výtvarne interpretovať vybranú sekvenciu/akciu z krátkej ukážky filmu
- výtvarne interpretovať filmovú postavu

Podnety elektronických médií

Žiak vie:

- kresliť v grafickom programe
- rozlíšiť základné typografické charakteristiky písma v textovom programe

Podnety dizajnu a remesiel

Žiak vie:

- uplatniť fantáziu pri interpretácii úžitkového predmetu

Podnety iných oblastí poznávania sveta

Žiak vie:

- výtvarne vyjadriť niektoré prírodné javy

Hudobná výchova

Hlasové (spevácke) činnosti:

Žiak vie

- zaspievať ľudové a umelé piesne v rozsahu od $d^1 - h^1$ až $h - d^2$ intonačne čisto, rytmicky správne, s adekvátnym výrazom, spamäti.
- Uplatňovať správne spevácke návyky, reagovať na taktovacie gestá, zmenu tempa a dynamiky, charakter piesne.
- Rytmizovať vokálne a hrou na tele piesne, riekanky, dialogické hry a slová v rytmických hodnotách štvrtových, osminových a polových nôt a pomlčiek v 2/4, 3/4 a 4/4 takte.
- Melodizovať slová, slovné spojenia, riekanky a dialogické hry v priestore stupňov: 5.-3. st. a 5.-6.-5.-3. st. 5.- 3.-1, až v rozsahu celej stupnice.
- Aplikovať a interpretovať pomocné prostriedky vokálnej intonácie a rytinizácie podľa grafického názoru, notového zápisu.

Inštrumentálne činnosti:

Žiak vie

- Identifikovať znenie nástrojov Orffovho inštrumentára a poznať techniku hry na nich.
- Interpretovať rytmicko-melodické sprievody k riekankám a piesňam v podobe metra, rytmu, ostináta, inštrumentálnej improvizácie, predohru, medzihru a dohru spontánne aj podľa notového zápisu.

- Vyjadriť charakter piesne či skladby Orffovými hudobnými nástrojmi.
- Tvorivo využívajú Orffove hudobné nástroje ako prostriedok charakterizácie prostredia a postáv v rámci textovej predlohy a dejovej línie.

Percepčné činnosti – aktívne počúvanie:

Žiak vie

- Rozlíšiť zvuky a tóny, základné vlastností tónov, funkcie hudby.
- Vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami.
- Identifikovať a správne pomenovať vyjadrovacie prostriedky hudby, formu hudobného diela postrehnúť ich zmeny, reagovať na nich pohybom.
- Identifikovať v počúvaných hudobných skladbách a piesňach: nástrojové obsadenie, hlasy, zoskupenia, jednohlas a dvojhlas, už percipovanú pieseň či skladbu.

Hudobno-pohybové činnosti:

Žiak vie

- Uplatniť vhodný pohyb v hudobno-pohybových hrách so spevom.
- Zvládnuť tanečné prvky a kultivovaný pohyb v jednoduchých choreografiách, spojiť tanečné prvky s hrou na tele.
- Rozlíšiť pojem tanec, ľudový tanec, súčasné moderné tance.

Hudobno-dramatické činnosti:

Žiak vie

- Stvárniť riekanku či pieseň hudobno-dramatickými prostriedkami.
- Vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu hlasom, pohybom, rytmickými, melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku.
- Vytvoriť jednoduchý dejový príbeh a adekvátne ho stvárniť prostriedkami tvorivej hudobnej dramatiky.
- Interpretovať fragmenty ľudových hudobno-pohybových hier, riekanky, piesne prostriedkami tvorivej dramatiky.

Hudobno-vizuálne činnosti:

Žiak vie

- Vizualne zapísať zvukové vnemy.
- Ovládajú notové písmo: zápis výšky tónov od c1-c2, dĺžky tónov.
- Zapísať, prečítať a realizovať (hlasom, hrou na tele alebo na hudobnom nástroji) notový zápis.

Obsahový štandard

Výtvarná výchova

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

- Hravé experimentovanie s kreslením čiar rôznymi kresliarskymi aj nekresliarskymi nástrojmi a materiálmi. Pomenovanie výrazu čiar. Použitie rôzneho výrazu čiar pri kreslení naratívneho (rozprávkového) motívu na vyjadrenie charakterov postáv.
- Komponovanie figúry (človeka, zvieratka, rastliny) z geometrických tvarov. Vymaľovanie základnými a zmiešanými farbami; pomenovanie farieb.
- Kreslenie jednoduchých predmetov (rozmanitých tvarov – geometrických i organických) podľa skutočnosti; snaha o približné vyjadrenie obrysového tvaru (bez dôrazu na presné proporcie). Vymaľovanie tvarov; snaha o vyjadrenie lokálneho farebného tónu predmetu (bez dôrazu na modeláciu a tieňovanie).
- Rytmické radenie nakreslených figúr (tvarov) – možnosť využiť kreslenie/maľovanie podľa predpripravenej šablónky. Možnosť vyjadriť kresbou rytmy vypočutej hudobnej ukážky.
- Symetrie a asymetrie vytvorené dekalkom; ich dotvorenie kreslením/maľovaním.

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

- Ilustrácia rozprávky; následné ukážky vybraných ilustrátorov.
- Vymýšľanie fantastických postáv (príbehov) a ich kreslenie, maľovanie alebo modelovanie.
- Maľovanie podľa ukážky hudobnej skladby; rozhovor o vypočutej hudbe; snaha vystihnúť náladu hudby prostredníctvom maľby (farebnosť, motív).

Podnety moderného výtvarného umenia

- Hry s rôznymi možnosťami vytvárania farebných stôp, škvŕn, otláčkov, machúľ, frkania a liatia farieb a pod. (použitie rôznych kresliarskych a maliarskych nástrojov i rôznych iných predmetov na vytvorenie farebných stôp); následné ukážky: gestická maľba, tachizmus.
- Objekt (koláž, asambláž) z prírodnín alebo nájdených materiálov; následné ukážky: umenie dadaizmu, surrealizmu / asambláže.

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – škola v galérii

- Motivačná hra na pravekého človeka, ktorý vytvára jaskynné maľby. Maľovanie motívov z jaskynných malieb; následné ukážky umenia doby kamennej.
- Vybraný grécky mýtus; ukážky zobrazenia na keramike. Výtvarná interpretácia motívu z keramických nádob.
- Návšteva galérie (virtuálnej galérie), alebo ukážky reprodukcí maliarskych a sochárskych portrétov s rôznymi polohami výrazu. Rozhovor o vyjadrení výrazu na portrétach. Výtvarná interpretácia vybraného portrétu.

Podnety architektúry

- Vymyslenie a výtvarné vyjadrenie fantastickej architektúry; následné ukážky fantastických, rozprávkových a patafyzických architektonických objektov.

- **Vytvorenie priestorového tvaru (budovy)** skladaním z častí stavebnice, alebo iného materiálu (napr. škatuliek). Vymyslieť jej funkciu.

Podnety fotografie

- Doplnenie fragmentu fotografie nalepeného na výkres kresbou príp. maľbou podľa vlastnej fantázie.
- Koláž z rôznych výstrižkov fotografií z časopisov podľa výberu žiaka.

Podnety videa a filmu

- Výtvarná interpretácia akcie z krátkej ukážky z filmu (videa) podľa výberu žiaka. Porozprávať o ukážke.
- Zobrazenie vybranej filmovej postavy v inom (vymyslenom) kontexte ako účinkuje vo filme.

Podnety elektronických médií

- Kreslenie obrázku v grafickom programe počítača pomocou kresliaceho nástroja. Použitie rôznej kvality čiary, gumy.
- Vytvorenie kompozície (textu) kombináciou rôznych typografických typov, rezov, variantov, hrúbky a veľkosti písmen v textovom programe počítača.

Podnety dizajnu a remesiel

- Návrh odevného doplnku (čiapka, klobúk, rukavička ...) alebo úžitkového predmetu s uplatnením fantázie (napr. pre rozprávkovú bytosť, pre zvláštnu situáciu).

Podnety iných oblastí poznávania sveta

- Zobrazenie prírodných javov: premien počasia, ročných období, charakteru zemepisných pásiem a pod.

Hudobná výchova

Detské ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, detské umelé piesne, súčasná piesňová tvorba pre deti, popevky, riekanky, rečňovanky, artikulačné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, hry s dychom a hlasom, dvojhlasné rytmické a hlasové cvičenia, kánon.

Vokálne a rytmické dialogické hry.

Grafické rytmické a intonačné hry.

Relatívna solmizácia, fonogestika.

Pomocné rytmické prostriedky (rytmické slabiky ta, ti-ti, sa, tai-ti), pomocné intonačné prostriedky (solmizačné slabiky so-mi, so-la-so-mi, do-mi-so, do-re-mi-fa-so-la).

Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), netradičné hudobné nástroje.

Predohra, medzihra, dohra.

Funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, kognitívna, zábavná, výchovná, integratívna.

Skladby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov 19. - 20. storočia, populárna hudba, piesne, spev učiteľky.

Zvuk, tón: výška, sila, dĺžka, farba, tempo, metrum, dymanika, harmónia, forma, agogické zmeny, kontrasty: nízky – vysoký hlasný – tichý dlhý – krátky, rýchly – pomalý, smutný – veselý.

Malá piesňová forma (ab; aba; abc), veľká piesňová forma ABA.

Hra na sólovom hudobnom nástroji, hra orchestra, husle, klavír, kontrabas, flauta, gitara, trúbka, komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby, spev, sólo, zbor, jednohlas, dvojhlas, zbor.

Hudobno-pohybové hry so spevom, hudobno-pohybové hry,

hra na tele (tieskanie, plieskanie, dupanie a lúskanie).

Tanečná chôdza, tanečný beh, pochod, prísunový krok dopredu, dozadu a do strán, podupy, točenie v pároch, úklony, čapáše, polkový krok, valčík, mazúrkový krok, valašský krok, ľudový tanec, moderný tanec, pohyb, gesto, mimika, pohybová improvizácia,

pohybová interpretácia,

tvorivá dramatika

ľudové hudobno-pohybové hry, ľudové hudobno-dramatické hry,

piesne, krátke príbehy, fragmenty rozprávok.

Grafická notácia, grafická partitúra.

Hodnoty nôt a pomlčiek, bodka pri note, mená nôt od c1-c2, G-klúč, taktové predznačenie, opakovanie, dynamické znamienka, legáto.

Výkonový štandard pre 2. cyklus (očakávaný výstup)

Výtvarná výchova

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Žiak vie:

- pochopiť kompozičný vzťah bodu a línie
- použiť základné farebné kontrasty, miešať farby
- usporiadať rôzne prvky do kompozície

Rozvoj predstavivosti, fantázie

Žiak vie:

- variovať grafické stereotypy

Možnosti zobrazovania videného sveta

Žiak vie vystihnúť približné tvary a proporcie pozorovaných predmetov

Podnety moderného výtvarného umenia

Žiak vie:

- vytvoriť obraz s použitím impresionistického princípu
- vytvoriť obraz s použitím kubistického princípu

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

Žiak vie:

- inšpirovať sa umením inej kultúry
- tvorivo použiť princíp mozaiky

Škola v galérii

Žiak vie:

- charakterizovať znaky tradičných žánrov výtvarného umenia
- charakterizovať druhy vizuálnych umení

Podnety architektúry

Žiak vie navrhnuť organický tvar v architektúre

Podnety fotografie

Žiak vie:

- vytvoriť fotoroláž z dvoch fotografií
- aplikovať základné princípy kompozície pri tvorbe fotografie

Podnety videa a filmu

Žiak vie:

- navrhnuť kulisu, prostredie pre filmový záber, masku pre postavu
- aplikovať základné princípy kompozície pri tvorbe videozáberu

Podnety elektronických médií

Žiak vie:

- namaľovať jednoduchý motív počítačovým nástrojom
- používať skener a základné úpravy naskenovaného obrazu / objektu

Podnety dizajnu a remesiel

Žiak vie:

- navrhnuť organický tvar v dizajne
- vytvoriť ornament
- navrhnuť značku, logo alebo erb

Podnety iných oblastí poznávania sveta

Žiak vie:

- výtvarene reagovať na podnety dejepisu a geografie
- vytvoriť grafickú partitúru

Hudobná výchova

Spev:

Žiak vie:

- spievať primerane technicky (dýchanie, tvorba tónu, artikulácia, vhodný register, držanie tela), intonačne a rytmicky správne (rôzne piesne a piesňové formy),
- spievať jednoduchý dvojhlas (kánón, burdon, ostinát),
- hlasom improvizovať a elementárne komponovať (melodizovať krátke texty a otextovať krátke melódie, dialógy a monológy, zvukomaľbu),
- intonovať podľa notového zápisu (fonogestiky) jednoduché melodické modely a dirigovať taktovacie schémy 2/4, 3/4, 4/4.

Hra na hudobných nástrojoch (detských, elementárnych, hra na tele: body percussion, body music):

Žiak vie

- rozoznať elementárne nástroje podľa zvuku, vzhľadu i názvu,
- hrať na elementárnych nástrojoch, na tele (body music), na objektoch podľa zápisu jednoduché útvary,
- improvizovať a vytvárať inštrumentálny sprievod (burdón, ostinato T-D, voľný zvukomalebný sprievod),
- hrať technicky správne (reprodukovat' a produkovat' hudbu).

Počúvanie:

Žiak vie

- sústredene a bezpečne **počúvať zvuky** (od ticha po zvuky okolia) – spájanie zvukov do celkov (koláže),
- sústredené **počúvať hudbu**,
- **rozlišovať** základné **vyjadrovacie prostriedky**,
- poznať **špecifiká** ľudovej hudobnej kultúry regiónu,
- verbálne a pohybom **vyjadrovať** počúvanú hudbu, resp. vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami,
- rozoznávať rôzne **funkcie** hudby (estetická, umelecká, spoločenská, zábavná, úžitková),
- identifikovať, charakterizovať a terminologicky správne **pomenovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky** (melódia, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, harmónia, forma, melódia stúpajúca, klesajúca; tempo pomalé, stredné, rýchle; rytmus – taktová schéma a rytmické modely, dynamika – piano, pianissimo, mezzoforte, forte, fortissimo, crescendo, decrescendo; akcent; harmónia durová, mólová, forma – kontrastné časti, str. 20, PV),
- **identifikovať** (rozoznať, vymenovať) **nástrojové** obsadenie v rôznych zoskupeniach (nástroje skupiny symfonického orchestra, niektoré konkrétne hudobné nástroje), **hudobné formy a žánre** (pieseň, koncert, opera, muzikál, komorná hudba, hudba klasická, ľudová, tanečná, zábavná, populárna; motív, veta, predvetie, závetie, opakovanie, kontrast),
- vytvoriť (zapísať), prečítať a realizovať (hlasom, alebo hrou na nástroji) notový zápis,
- **vyjadrovať** hudbu: verbálne, pohybom, dramaticky (možno aj výtvarne), pohybové vyjadrovanie – voľné, improvizované, tanečné,
- **realizovať hudobno-dramatický celok a vnímanie hudobno-dramatického diela** (návšteva divadla, sledovanie záznamu).

Obsahový štandard

Výtvarná výchova

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

- Kompozičné hry s líniou a bodom – rovnováha a pohyb v kompozícii. Následná aplikácia v naratívnej téme.
- Pozitívny a negatívny tvar. Využitie farebných kontrastov pri vyfarbovaní tvarov; ukážky základných farebných kontrastov.
- Miešanie farieb – škála zosvetľovania, základné farby a miešanie odvodených farieb.

Možnosti zobrazovania videného sveta

- Hľadanie možností rôznych spôsobov zobrazenia jednoduchého figuratívneho motívu s dôrazom na odklon od stereotypov.
- Kreslenie predmetov v zátiší – snaha doceliť približnú proporcionalitu a postrehnúť priestorové usporiadanie (prekrývanie).

Podnety moderného výtvarného umenia

- Maľovanie – vytvorenie tvaru – prostredníctvom bodov (škvŕn alebo textúr), pointilistický princíp; následné ukážky umenia impresionizmu a postimpresionizmu.
- Maľovanie alebo modelovanie – vytvorenie tvaru – prostredníctvom jeho geometrizácie, kubistický princíp; následné ukážky analytického a syntetického kubizmu v maliarstve a sochárstve.

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

- Inšpirácia vybranými artefaktmi z iných kultúr a ich výtvarná interpretácia.
- Inšpirácia a výtvarná interpretácia princípov mozaiky na základe ukážok ranokresťanského a byzantského umenia.

Škola v galérii

- Na základe návštevy galérie (virtuálnej galérie) alebo prehliadky reprodukcí výtvarných diel diskutovať a popísať charakter jednotlivých tradičných žánrov výtvarného umenia (zátišie, portrét, krajina, historický / biblický výjav, jazdecká socha, busta...) a druhov vizuálnych umení.

Podnety architektúry

- Návrhy architektúry inšpirovanej telom alebo organickými štruktúrami s uplatnením fantázie žiaka; následné ukážky antropomorfnej, zoomorfnej alebo fytomorfnej architektúry.
- Architektonické priestory ako „schránky“ na bývanie, pohyb, činnosť (schránka, brlôžtek, jaskyňa, izba, chodba, schodisko, tunel, trieda, telocvičňa, chrám ...).
- Postava človeka vo vzťahu k priestoru; ukážky: modulator Le Corbusiera, aplikácie v architektúre, funkcionalistická architektúra. Výtvarná interpretácia problematiky.

Podnety fotografie

- Hľadanie vzťahov medzi dvoma fotografickými obrazmi. Vytváranie prekvapujúceho nového videnia fotoobrazu rytmickým radením formou roláže.
- Základy práce s digitálnym fotoaparátom. Hľadanie záberu – výsek (rámovanie) pohľadu na skutočnosť, rôzne výseky rovnakého námetu v hľadáčiku (napr. drobné predmety), rôzne možnosti pohľadu na predmet (motív) – celok a detail, hry s približovaním (zoomom).

Podnety videa a filmu

- Návrhy fantastických kulís a prostredí pre známe alebo vymyslené filmové deje. Návrh charakterovej masky pre fiktívnu filmovú postavu.
- Videozáber (prostredníctvom digitálneho fotoaparátu, mobilného telefónu alebo videokamery) – výber motívu, voľba témy; veľkosť, kompozícia a dĺžka záberu, uhol pohľadu, osvetlenie, farebné naladenie.

Podnety elektronických médií

- Používanie maliarskych nástrojov v počítačovom programe – vyplnený tvar (krivka, mnohoúhelník), nástroj osová súmernosť, miešanie digitálnych farieb, farebné kontrasty, vzory z písmen, vytvorenie pečiatky. Maľba jednoduchého motívu.
- Práca so skenerom a využitie vo výtvarnej činnosti.

Podnety dizajnu a remesiel

- Návrh predmetu (dopravného prostriedku, nábytku ...) inšpirovaného organickými tvarmi. Porovnanie s geometrickými tvarmi; následné ukážky antropomorfného, zoomorfného alebo fytomorfného dizajnu.
- Inšpirácia, interpretácia alebo vytvorenie vlastného vzoru ornamentu na základe ukážok ľudových, historických ornamentov alebo ornamentov z iných kultúrnych tradícií. Možnosť využitia grafického počítačového programu.
- Zásady fungovania vizuálnej značky. Vytvorenie loga, značky pre svoju fiktívnu firmu, erbu pre svoju rodinu, triedu, školu ...
- Reflexia dobového dizajnu, módy, dopravných prostriedkov (napr. z doby mladosti svojich rodičov, starých rodičov, prastarých rodičov), podľa ukážok.

Podnety iných oblastí poznávania sveta

- Vytvoriť fantazijnú mapu s príbehom. Možnosť prepojenia historickej udalosti s fiktívnou geografickou situáciou. Možnosť čisto fantazijnej fabulácie.

Hudobná výchova

Kalendáre a výročné zvyky

Hudba pri slávnostných a rodinných príležitostiach

Folklórne regióny Slovenska

Ľudové hudobné nástroje

Umelecké spracovanie slovenskej ľudovej piesne

Nácvik vybraných ľudových a umelých piesní

Ako sa nám prihovára hudba

Vyjadrovacie prostriedky hudby (rytmus, melódia, harmónia, polyfónia, agogika, tempo, dynamika, inštrumentácia atď.)

Prostredníctvom hudby poznávame svoju hudobnú kultúru i kultúru iných národov

Hymna ako hudobný symbol

Ľudová hudba na Slovensku

Vážna hudba na Slovensku

Populárna hudba na Slovensku

Česká, poľská, maďarská hudba a hudobná kultúra

Hudba spojená s inými druhmi umenia

Opera, opereta, muzikál, hudobný film, balet, tvorivá hudobná dramatika

Nácvik vybraných piesní rôznych druhov, žánrov a štýlov (ľudových, umelých)

Výkonový štandard pre 3. cyklus (očakávaný výstup)

Výtvarná výchova

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Žiak vie:

- výtvarne vyjadriť základné vzťahy predmetov v priestore na úrovni kompozície tvarov/farieb (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)*¹
- výtvarne štylizovať vybraný motív v rôznych štýloch (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Možnosti zobrazovania videného sveta

Žiak vie:

- zobraziť postavu v jej približných proporciách (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- zobraziť charakteristický výraz rôznych emócií prostredníctvom náčrtu tváre (karikatúry) (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)
- rekonštruovať časť neúplného zobrazenia (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Podnety moderného a súčasného výtvarného umenia

Žiak vie:

- pomenovať základné súvislosti a rozdiely medzi rôznymi modernými umeleckými štýlmi a historickými slohmi (výtvarného umenia, architektúry) podľa ukážok (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)

¹ Zo psychodidaktického hľadiska je potrebné určité témy prebrať v ročníkoch 8 a 9, nakoľko vo vývine vedomia dochádza k inému chápaniu kultúrnych javov (hudba, móda, telový dizajn, zobrazovanie sveta, film, architektúra, dizajn). Je to veľmi dôležité z hľadiska kultúrnej formácie.

- pomenovať základné smery moderného umenia a historických slohov (výtvarné umenie a architektúra) a opísať ich typické znaky podľa ukážok (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – škola v galérii

Žiak vie:

- performatívne interpretovať videné výtvarné dielo (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- interpretovať slovne a výtvarne videné výtvarné dielo (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)
- povedať svoj názor a diskutovať o videnej výstave, prehliadke virtuálneho múzea alebo o audiovizuálnom diele (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Podnety architektúry

Žiak vie:

- naškicovať plánik (fiktívny alebo reálny) urbánneho celku, pomenovať a opísať jeho základné časti a ich funkcie (*odporúčané pre ročníky 6 - 7*)
- nakresliť typ budovy podľa vlastného výberu, slovne interpretovať jej výraz a porovnať ho s funkciou (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- porovnať a navrhnuť vonkajší a vnútorný priestor ľubovoľnej architektúry, rozprávať o ich vzťahu a výraze (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Podnety fotografie

Žiak vie:

- nafotografovať inscenovanú kompozíciu/situáciu (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- nafotografovať reportáž (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Podnety videa a filmu

Žiak vie:

- pomenovať vzťah obrazu a zvuku vo videu alebo vo filme z hľadiska výrazu (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- pripraviť krátky scenár a načrtnúť storyboard videa (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- charakterizovať základné filmové žánre (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)
- poznať hlavné fázy procesu vzniku audiovizuálneho diela (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)
- nakrútiť krátky videoklip

Elektronické médiá

Žiak vie:

- vytvoriť montáž alebo prezentáciu z vlastných kresieb/fotografií v počítačovom programe (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- upraviť, tvarovo a farebne manipulovať fotografiu v počítačovom programe (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)
- upraviť krátke video v počítači (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Podnety dizajnu a remesiel

Žiak vie:

- navrhnuť odev alebo doplnok podľa svojej fantázie a predstáv (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- nakresliť návrh úžitkového predmetu podľa svojej fantázie a predstáv (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- výtvarne interpretovať vybrané typické zvyky, remeslá alebo pamiatky svojho regiónu; komentovať interpretáciu aj slovne (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- zhotoviť jednoduchý reklamný produkt (leták, klip...); slovne zdôvodniť zámer reklamy (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)
- uplatniť výtvarné kritériá pri úprave svojho zovňajšku (oblečenie, účes, úprava tváre...) (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Synestetické podnety

Žiak vie:

- výtvarne interpretovať synestetické podnety (zvuk, chuť, vôňu...) (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- rozpoznať vzťahy, podobnosti a rozdielnosti medzi hudobným a výtvarným umením – na úrovni výrazu, kompozičných prostriedkov, žánrov (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Podnety iných oblastí poznávania sveta

Žiak vie:

- výtvarne reagovať na podnety poznatkov z biológie (*odporúčané pre ročníky 6 – 7*)
- výtvarne reagovať na podnety poznatkov z gramatiky (nefiguratívnymi alebo zobrazujúcimi) a slovami (*odporúčané pre ročníky 8 – 9*)

Hudobná výchova

Spev:

Žiak vie:

- hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej hygieny v súlade so správnym držaním tela, technikou správneho dýchania, zreteľnej artikulácie, s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra – spievať **technicky správne, rytmicky správne a intonačne čisto**,
- tvorivo pracovať s hlasom – textom, rečou, zvukmi – *hlasom a spevom vyjadrovať obsah a hudobne interpretovať pieseň, v tvorivej dramatike hrať postavy*
- hlasom realizovať rytmické a melodické modely,

- improvizovať, komponovať, melodizovať, textovať (krátke útvary) a hlasom *tvoriť* zvukomaľbu,
- spievať piesne **spamäti**, ale i s podpornými pamäťovými prostriedkami (gestá tzv. „ukazovačky“, obrázky, grafická notácia, klasická notácia) – piesne sa naučia a spievajú spamäti vždy (podľa počtu slôh) a skúšať žiakov intonovanie a spievanie podľa nôt je v súčasnom systéme reálne asi vyšší štandard.

Hra na nástrojoch (detských, elementárnych aj hra na tele: **body percussion, body music**):

Žiak vie:

- správne používať detské hudobné nástroje – melodické a rytmické - so správnym použitím hracieho aparátu s dôrazom na kvalitu tónu,
- na nástroji podľa notového zápisu jednoduché melódie (obsahovo: jednočiarková oktáva, motívy, jednoduché piesne),
- **hrať** na detských hudobných nástrojoch rôzne sprievody, tvorivo vyjadrovať vlastné nápady,
- **prezentovať** hru na detskom hudobnom nástroji ako sólový hráč, alebo v rôznych inštrumentálnych zoskupeniach.

Počúvanie hudby (a vyjadrovanie a spájanie hudby: slovom, pohybom, výtvarne, dramaticky):

Žiak vie:

- **aktívne** počúvať hudbu, rozpoznať a primerane verbálne vyjadriť emocionálny zážitok a estetický obsah,
- pri počúvaní hudby **identifikovať** a pomenovať charakteristické prvky konkrétneho štýlového obdobia dejín hudby, dokázať rozlíšiť dve rôzne štýlové obdobia,
- **rozoznať** podľa farby zvuku ľudské hlasy (v typických ukážkach S,A,T,B),
- verbalizovať atmosféru hudby (skôr verbálne vyjadrovať charakter a estetický obsah artefaktu),
- identifikovať, **pomenovať** a charakterizovať hudobné vyjadrovacie prostriedky a základné formotvorné prvky podľa počutia (obsahovo: tempo, dynamika, kantiléna, harmónia, kontrast, opakovanie dielov formy),
- **rozoznať** podľa zvuku, vzhľadu i názvu bežné **nástrojové zoskupenia** v tzv. klasickej hudbe, ľudovej hudbe i v tzv. populárnej hudbe (obsahovo: napr. sláčikové kvarteto, dychové kvinteto, komorný orchester, symfonický orchester, cimbalovka, dychovka, rôzne nástrojové zoskupenia v tzv. populárnej hudbe),
- **identifikovať** niektoré významné diela alebo úryvky z nich, určiť ich názov, meno autora,
- hudbu vyjadriť **pohybom**, pohybom reagovať na počutú hudbu, pohybovo improvizovať,
- primerane realizovať tvorivú hudobnú dramatikú,
- vymenovať kultúrne inštitúcie hudby a spojené s hudbou (sály, múzeá, výstavné priestory atď.) v regióne,
- vymenovať významných hudobných predstaviteľov regiónu (skladateľov, interpretov, hudobné súbory atď.).

Vyjadrovanie hudby **pohybom**:

Žiak vie:

- pohybom reagovať na počutú hudbu,
- zapamätať si jednoduché choreografie,

- navrhnuť pohyb k hudbe,
- navrhnuť hudbu k pohybu,
- navrhnuť jednoduché choreografie,
- pohybovo improvizovať,
- zatancovať základné krokové schémy štandardných tancov (valčík, polka, tango, príp. niektoré ľudové párové tance).

Vyjadrovanie hudby **dramaticky** (divadlom, tvorivou dramatikou a pod.):

Žiak vie:

- podľa vlastných návrhov vytvárať hudobno-dramatické celky (kratšie, rozsiahlejšie),
- prípadne zhotoviť a spracovať videozáznam projektu,
- diskutovať o vlastnom hudobno-dramatickom projekte,
- koncentrovane a s porozumením sledovať profesionálne hudobno-pohybové predstavenie, opísať ho vlastnými slovami i odbornou terminológiou, diskutovať o ňom.

Obsahový štandard

Výtvarná výchova

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

- Chaotická a usporiadaná kompozícia – radenie prvkov, technika materiállovej koláže alebo fotokoláže. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Transformácia vybraného figuratívneho motívu (napr. postava, živočích, rastlina) do niekoľkých tvarových štylizácií – napr. geometrizácia, znejasnenie, vyskladanie z iných tvarov, redukcia na obrys, vyjadrenie linkou, bodmi, vyjadrenie plasticity (tieňovaním, tónovaním), konceptuálne vyjadrenie ... Ukážky: porovnanie rôznych štýlov v modernom a predmodernom umení. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Možnosti zobrazovania videného sveta

- Pozorovanie vzťahov predmetov a ich zobrazenie v priestore (napr. zátišie) so zachovaním približných proporcií a plánov. Zobrazenie priestoru (interiéru/exteriéru) s dôrazom na pochopenie lineárnej a farebnej perspektívy. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Výtvarné operácie s mierkou zobrazovania: priblíženie/vzdialenie, zväčšenie/zmenšenie predmetu alebo figúry. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Základná proporčná schéma zobrazenia ľudskej tváre a postavy; kresba emotívnych výrazových skratiek (karikatúr); ukážky: fotografie emotívnych výrazov tváre; zlatý rez v umení a v prírode. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Podnety moderného a súčasného výtvarného umenia

- Inšpirácie princípmi op-artu/kinetického umenia; ukážky iluzívnych a dvojznačných zobrazení, optických klamov. *(odporúčané pre ročníky 6 - 7)*
- Inšpirácie princípmi a technikami dadaizmu a nového realizmu (napr. koláž, objekt, asambláž, akumulácia, konkrétna/predmetná poézia ...); následné ukážky diel vybraných tvorcov. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

- Inšpirácie gotickým (napr. výtvarné riešenie vitráže, odev, architektúra) a renesančným umením (napr. portrét, odev, architektúra, návrhy strojov). Ukážky gotickej a renesančnej architektúry a artefaktov, vysvetlenie základných princípov a rozdielov. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Inšpirácia barokovým maliarstvom, sochárstvom alebo architektúrou podľa ukážok; vlastné spracovanie v ľubovoľnej technike (napr. fotografia alebo video typických prvkov barokovej pamiatky); slovné porovnanie vybraných historických slohov a vybraných štýlov moderného umenia. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Škola v galérii

- Po návšteve galérie (virtuálnej galérie) alebo podľa reprodukcie performatívne napodobniť (individuálne alebo v skupine) obraz alebo sochu; vymyslieť k výtvarnému dielu príbeh, performanciu zdokumentovať fotograficky; následné ukážky: živé plastiky, umenie performancie. *(odporúčané pre ročníky 7 – 8)*
- Výtvarná a slovná interpretácia výtvarného diela (po návšteve v galérii, virtuálnej galérii alebo podľa reprodukcie). Porovnanie zobrazujúceho a nefiguratívneho umenia. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*
- Projekt *Môj názor na umelecké dielo*: východiskom je návšteva galérie (virtuálnej galérie), monografie/časopisy o umení alebo filmové dielo. Výstupom je krátka písomná reflexia („recenzia“) vybranej výstavy, architektonického, dizajnerskeho alebo filmového diela. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Podnety architektúry

- Urbanizmus – plán a rozvrh funkčných zón (mesto, dedina, rekreačná oblasť, športoviská ...). Vlastné spracovanie (nákres v pôdoryse), komentár. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Funkcia – účel a výraz architektúry; typy architektonických priestorov; vlastný návrh exteriéru (tvaru) vybraného typu formou kresby. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Poznávanie práce architekta. Základné fázy od návrhu až po stavbu. Návrh interiéru vybraného typu architektonickej stavby formou kresby (pôdorys, náhľad). *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Podnety fotografie

- Inscenovaná fotografia (inštalácia a jej fotografovanie); formát, výrez, približovanie, detail a celok. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*

- Príprava a realizácia fotoreportáže.

Podnety videa a filmu

- Vzťah obrazu a zvuku vo videu a filme (hudba, hlas a ruchy) – porovnanie rôzneho výrazu; zámena scénickej hudby v krátkych ukážkach z filmov rôzneho žánru. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Príprava a realizácia krátkeho videa – scenár (námet, dej, postavy, akcie), stručný storyboard, návrh scény/prostredia, kostýmov. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Poznávanie práce filmového štábu. Základné fázy od námetu po premiéru filmu. Rôzne filmové žánre a ich charakteristické znaky. Úprava (zostrih) krátkeho videa v počítačovom programe. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Elektronické médiá

- Základné operácie s úpravou a montážami digitálneho obrazu (použitie filtra, svetelné a farebné úpravy, označenie, prenos a montáž častí), export. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Pokročilejšie operácie s úpravou vlastných fotografií (portrét, figurálna kompozícia) v počítačovom programe (jas, kontrast, výber časti, zaostrenie/rozostrenie, zmeny farebnosti, rozlíšenie, vymazanie a prenos časti, export). *(odporúčané pre ročníky 6 – 9)*
- Úprava (zostrih) krátkeho videa v počítačovom programe. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Podnety dizajnu a remesiel

- Odev, jeho časti a výraz (odev v rôznych kultúrach, v histórii, vo filme, v rôznych profesiách a sociálnych statusoch). Návrh s uplatnením inšpirácie konkrétnym historickým obdobím alebo kultúrou. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Fantazijné spracovanie úžitkového predmetu (resp. odevu); návrh dizajnu odkláňajúceho sa od konvenčných riešení. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Poznávanie tvorby a cieľov reklamy. Rôzne reklamné produkty. Návrh na vybraný reklamný produkt (napr. plagát, reklamný nápis, banner, billboard, svetelnú reklamu, reklamný predmet, klip ...). *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*
- Telový dizajn – úprava tváre (make up), účesu, očí, nechťov; optické korekcie tvaru a výrazu tváre, líčenie. Experimentovanie so svojím výzorom na portrétnej fotografii. Následné ukážky: body-art. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Synestetické podnety

- Výtvarné vyjadrenie vybraných podnetov zvuku, chuti, vône alebo hmatu (voľba materiálu, techniky; možnosti maľby, kresby, koláže, objektu); zdôvodnenie vyjadrenia slovami. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Hľadanie analógií vizuálneho vyjadrenia hudobného rytmu, nálady, žánru alebo formy prostredníctvom výtvarných vyjadrovacích prostriedkov. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Podnety z iných oblastí poznávania sveta

- Inšpirácie biologickými štruktúrami mikrosveta, rastu a tvaru rastlín, mimikier živočíchov a pod. Následné ukážky: procesuálne umenie. *(odporúčané pre ročníky 6 – 7)*
- Grafické znázornenie gramatických pojmov alebo vzťahov, porovnávať súvislosti, vzájomné vzťahy medzi výtvarnými znakmi. Inšpirácie gramatickými pojmami a vzťahmi – napr. hľadanie výtvarného vyjadrenia vetnej skladby, homoným a synonym. *(odporúčané pre ročníky 8 – 9)*

Hudobná výchova

Hudba minulosti a súčasnosti

Hudba praveku, staroveku, stredoveku v Európe a na Slovensku

Hudba renesancie, baroka, klasicizmu, romantizmu v Európe a na Slovensku

Impresionizmus v hudbe

Prostredníctvom hudby poznávame kultúru iných národov

Hudobná kultúra v Rakúsku, Nemecku, Taliansku, Francúzsku, Anglicku, Rusku, Amerike a v ostatných vybraných častiach sveta.

Tvorivá hudobná dramatika a hudobné divadlo

Hudobné prechádzky storočiami

Moderná hudba 20. storočia a súčasnosti a prieniky hudobných žánrov a štýlov: od klasicizmu k neoklasicizmu, neofolklorizmus, od gregoriánskeho chorálu k súčasnej duchovnej hudbe, PEL-MEL hudby 20. storočia

Moderná slovenská hudba

Pestrá paleta populárnej hudby a hudba na pomedzí

Populárna hudba, žánre, štýly. Populárna hudba pre zábavu a nielen pre zábavu

Divadlo a hudobné divadlo

Nácvik vybraných piesní rôznych druhov, žánrov a štýlov (ľudových, umelých)

Svet hudobných druhov, žánrov a štýlov (8)

Funkcie hudby a funkcie umenia

Delenie hudby alebo svet hudobných druhov, žánrov a štýlov

Vážna hudby a jej delenie. Hudba umeleckých období a slohov.

Populárna hudba – jej žánre a štýly (džez, rock, pop a menšinové žánre)

Folklór – ľudová hudba jednotlivých regiónov Slovenska

Hudobné nástroje a hudobné súbory

Hudobné nástroje. Rozdelenie hudobných nástrojov.
 Hlas ako hudobný nástroj vo vážnej a populárnej hudbe
 Zborové zoskupenia
 Klávesové nástroje
 Sláčikové nástroje
 Dychové nástroje
 Bicie nástroje
 Komorná hudba a komorný orchester
 Symfonický orchester

Vyjadrovanie hudby (slovom, pohybom, obrazom, divadlom)
 Vyjadrovanie hudby slovom, pohybom, obrazom, divadlom
 Hudba a divadlo. Tvorivá hudobná dramatika.
 Nácvik vybraných piesní rôznych druhov, žánrov a štýlov (ľudových, umelých)

Konkrétne vymedzenie vzťahov s inými vzdelávacími oblasťami a s prierezovými témami

Výtvarná výchova a hudobná výchova spolu so slovenským jazykom a cudzími jazykmi, ktoré sa zaoberajú literatúrou a divadlom, poskytuje žiakom komplexný pohľad na umenie ako také, poukazuje na rôznorodosť jednotlivých druhov aj vzájomné paralely. Vhodne dopĺňa aj iné predmety, napríklad dejepis, geografiu, geometriu, biológiu, fyziku. Dôrazom na citovú výchovu, budovanie vlastnej identity a pluralitu názorov má oblasť prieniky aj s etickou výchovou.

Výtvarná výchova

VO Jazyk a komunikácia – výtvarné vyjadrenie gramatických vzťahov a foriem
 VO Človek a príroda – výtvarné vyjadrenie prírodných štruktúr
 VO Človek a spoločnosť – využitie fantázie pri tvorbe fiktívnych máp, fabulácii udalostí; interpretácie historických slohov a kultúrnych tradícií
 VO Človek a svet práce – cibrenie manuálnych zručností pri používaní nástrojov a realizácii výtvarných techník
 VO Umenie a kultúra – paralely medzi výtvarnou a hudobnou kompozíciou; využitie synestetických podnetov
 VO Matematika a práca s informáciami – operácie s geometrickými vzťahmi, symetriou a rytmom; práca s digitálnymi médiami pri tvorbe digitálneho obrazu, fotografie a videa
 VO Človek a hodnoty – budovanie povedomia vlastnej kultúrnej identity a inšpirácia artefaktmi iných kultúr.